

VERORDENING WELZIJNSNORMEN NERTSEN (PPE) 2003

Verordening van het Productschap Pluimvee en Eieren van 11 december 2003 houdende regels ter zake van welzijnsnormen van nertsen (Verordening welzijnsnormen nertsen (PPE) 2003),

Het bestuur van het Productschap Pluimvee en Eieren;

Gelet op de artikelen 93, eerste lid, 95, 102 en 104 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, en de artikelen 5, 6 en 8 van de Instellingsverordening Productschap Pluimvee en Eieren 1998-I dan wel het artikel 6 van het Instellingsbesluit Productschap Pluimvee en Eieren zodra dit in werking is getreden;

Besluit:

Artikel 1

In deze verordening wordt verstaan onder:

1.	productschap	:	Productschap Pluimvee en Eieren;
2.	bestuur	:	bestuur van het productschap;
3.	voorzitter	:	voorzitter van het productschap;
4.	pelsdierenhouder	:	degene die nertsen houdt met het oogmerk om de dieren of de vacht van de dieren af te leveren ten behoeve van de bontproductie;
5.	fokdier	:	nerts die gepaard heeft of tenminste één jaar oud is;
6.	opgroeierende nerts	:	gespeende nerts, die jonger dan één jaar is en nog niet heeft gepaard;
7.	pup	:	nog niet gespeende nerts;
8.	stereotiep gedrag	:	langdurig, herhaaldelijk vertoon van dezelfde gedragingen met uitzondering van foerageergedrag;
9.	foerageergedrag	:	het gedrag dat normaliter wordt vertoond in de periode van één uur voorafgaand aan het tijdstip waarop de dieren worden gevoerd;
10.	leefruimte	:	de ruimte, bestaande uit één of meerdere compartimenten, waarin een pelsdier wordt gehouden, met uitzondering van de nestbox;
11.	compartiment	:	ruimte waarin de dieren vrij kunnen bewegen, en waarin geen scheidingswanden zijn aangebracht;
12.	verrijgingsobject	:	object dat door nertsen kan worden aangeraakt en dat bedoeld is om de nertsen afleiding te geven.

Administratie

Artikel 2

1. De pelsdierenhouder dient in zijn administratie nauwgezet de volgende gegevens bij te houden:
 - a. de aantallen fokdieren die op 1 mei, 1 juli en 1 augustus op het bedrijf aanwezig zijn;
 - b. de aantallen pups die op 1 juli en 1 augustus op het bedrijf aanwezig zijn;
 - c. de aantallen opgroeierende nertsen die op 1 augustus op het bedrijf aanwezig zijn;
 - d. de aantallen nertsen die in januari of februari op het bedrijf aanwezig zijn en stereotiep gedrag vertonen;

- e. de aantallen nertsen die in januari of februari op het bedrijf aanwezig zijn en kale staartpunten, van tenminste 1 cm lengte, hebben;
 - f. de handelingen die zijn verricht om stereotiep gedrag van pelsdieren te voorkomen c.q. te verminderen;
 - g. eventuele calamiteiten die zich op het bedrijf voordoen.
2. De pelsdierenhouder is verplicht om een zodanige administratie te voeren, dat de gegevens, bedoeld in deze verordening, te allen tijde op een eenvoudige wijze kunnen worden gekend.

Voeding en controle

Artikel 3

1. De pelsdierenhouder dient tenminste een keer per etmaal de nertsen van vers voedsel te voorzien.
2. De pelsdierenhouder draagt ervoor zorg dat de nertsen te allen tijde de beschikking hebben over drinkwater van goede kwaliteit. Indien dit wegens vorst onmogelijk is dienen de dieren dagelijks voorzien te worden van voldoende drinkwater.
3. De pelsdierenhouder controleert dagelijks de gezondheid van de nertsen, het goed functioneren van voer-, en watersystemen en de kwaliteit van het strooisel in de nestbox.
4. Klinisch zieke nertsen dienen te worden afgescheiden van klinisch gezonde nertsen. In de afgescheiden ruimte dienen de nertsen de beschikking te hebben over voldoende voer- en watervoorzieningen en moet per nerts tenminste evenveel ruimte beschikbaar zijn als in de normale leefruimte.
5. Het toedienen van hormonen ter compensatie van onvolkomenheden in de houderij of ter compensatie van slechte hygiënische omstandigheden is niet toegestaan. Het gebruik van hormonen die pelsrijping versnellen of de groei bevorderen is eveneens verboden.
6. Dode nertsen dienen zo snel mogelijk uit de leefruimte c.q. de nestbox c.q. de stal te worden verwijderd.

Leefruimte en nestbox

Artikel 4

1. De leefruimte bestaat uit één of meerdere compartimenten, waaraan in ieder geval een nestbox is gekoppeld.
2. De leefruimte dient ten minste te bestaan uit een compartiment met afmetingen van ten minste 85 cm lengte, 30 cm breedte en 45 cm hoogte. Als hoogte wordt daarbij de afstand tussen de onder- en bovenkant van het compartiment bedoeld, waarbij eventueel aangebrachte plateaus geen rol spelen.
3. De nestbox is bedoeld als slaappleats voor de nertsen. De nestbox dient ten minste afmetingen te hebben van 20 cm lengte, 20 cm breedte en 15 cm hoogte. In de nestbox is te allen tijde voldoende strooisel aanwezig. Het strooisel dient droog te zijn en kan bestaan uit stro, houtkrullen, zaagsel of ander materiaal met vergelijkbare eigenschappen.
4. Elk fokdier dient de beschikking te hebben over een nestbox. Vanaf 1 augustus dient per viertal nertsen of een gedeelte daarvan een nestbox vloeroppervlakte van

400cm² beschikbaar te zijn. Voor elk dier dat extra in de leefruimte wordt gehouden dient 100cm² extra nestbox vloeroppervlakte beschikbaar te zijn.

5. Indien een leefruimte bestaat uit meerdere compartimenten, is het toegestaan dat de compartimenten horizontaal en/of verticaal met elkaar zijn geschakeld.
6. Elk compartiment dient ten minste een vloeroppervlakte te hebben van 1700cm² en ten minste een hoogte te hebben van 40 cm.
7. Indien een leefruimte bestaat uit meerdere compartimenten wordt het vloeroppervlak van de leefruimte bepaald door de som van de vloeroppervlakten van de onderscheidenlijke compartimenten, ongeacht of de compartimenten horizontaal of verticaal zijn geschakeld.

Bezetting per leefruimte

Artikel 5

In een leefruimte worden maximaal twee fokdieren zonder pups of twee opgroeiende nertsen gehouden, tenzij voldaan is aan het bepaalde sub a, b, c of d;

- a. indien in een leefruimte meer dan twee fokdieren of meer dan twee opgroeiende nertsen worden gehouden, is per extra nerts tenminste 850 cm² extra vloeroppervlak beschikbaar;
- b. indien in een leefruimte één fokdier met maximaal drie pups worden gehouden, dient tot 1 augustus van enig jaar ten minste een vloeroppervlakte van 2550 cm² beschikbaar te zijn;
- c. indien in een leefruimte één fokdier met meer dan drie pups worden gehouden, dient tot 1 juli van enig jaar ten minste een vloeroppervlakte van 2550 cm² beschikbaar te zijn en tussen 1 juli en 1 augustus moeten ten minste 2 compartimenten beschikbaar te zijn;
- d. indien in een leefruimte één fokdier met één of meer pups worden gehouden, dient vanaf 1 augustus van enig jaar een vloeroppervlakte van 2550 cm² voor twee dieren en 850 cm² extra voor elke extra nerts beschikbaar te zijn.

Verrijking van de leefomgeving

Artikel 6

1. In iedere leefruimte is ten minste één verrijkingsobject aanwezig. Vanaf 1 augustus tot 1 maart daaropvolgend is per drietal nertsen of een gedeelte daarvan ten minste één verrijkingsobject aanwezig.
2. Indien een plateau als verrijkingsobject in de leefruimte wordt aangebracht dient de afstand tussen het plateau en de bovenzijde van het compartiment tenminste 12,5 cm te bedragen. De afstand tussen het plateau en de bodem van het compartiment dient tenminste 25 cm te bedragen.
Een plateau dient ten minste een oppervlakte te hebben van 450 cm²
3. Indien een cilinder als verrijkingsobject in de leefruimte wordt geplaatst dient de cilinder een lengte te hebben van tenminste 15 cm en een diameter van tenminste 12 cm.

Stalklimaat

Artikel 7

1. Indien nertsen in een gesloten, overdekte ruimte worden gehouden is het stalklimaat afgestemd op de leeftijd en de gezondheid van de nertsen.
2. In geval van zeer hoge temperaturen moeten afdoende maatregelen worden genomen om oververhitting te voorkomen.

Spenen

Artikel 8

Het is verboden pups te spenen vóór 1 juli van enig kalenderjaar, tenzij de gezondheidstoestand van de moeder en/of de pups eerder spenen vereist.

Gedrag en Actieplan

Artikel 9

1. Op elk bedrijf dient een schriftelijk vastgelegd actieplan aanwezig te zijn, waarin wordt aangegeven welke acties worden ondernomen indien nertsen stereotiep gedrag vertonen of indien er nertsen met kale staartpunten op het bedrijf aanwezig zijn.
2. De beschreven acties moeten er op gericht zijn om het stereotiep gedrag en het aantal nertsen met kale staartpunten te doen verminderen.
3. In voorkomende gevallen moet uit de administratie blijken dat de beschreven acties daadwerkelijk zijn ondernomen.

Nadere regels

Artikel 10

Het bestuur kan ter nadere uitvoering van deze verordening bij besluit nadere regelen stellen.

Toezicht

Artikel 11

1. Het toezicht op de naleving van de bij of krachtens deze verordening gestelde voorschriften wordt namens het productschap uitgeoefend door een door het bestuur aangewezen dienst of door het bestuur aangewezen personen.
2. Ondernemers zijn verplicht:
 - a. aan de door het bestuur aangewezen dienst of aan de door het bestuur aangewezen personen al die gegevens te verstrekken of te doen verstrekken, die naar diens/hun oordeel nodig is/zijn voor de vervulling van diens/hun taak;
 - b. aan de door het bestuur aangewezen dienst of aan de door het bestuur aangewezen personen inzage te geven of te doen geven van die boeken en bescheiden, die naar diens/hun oordeel nodig is voor de vervulling van diens/hun taak;
 - c. aan de door het bestuur aangewezen dienst of aan de door het bestuur aangewezen personen te allen tijde toegang te geven of te doen geven tot hun bedrijfsruimten.
3. De in het eerste lid bedoelde personen zijn bevoegd berechtingrapporten ten behoeve van tuchtrechtelijke afhandeling op te maken.

Handhaving

Artikel 12

1. Op overtredingen van het bepaalde bij of krachtens deze verordening worden tuchtrechtelijke maatregelen gesteld.
2. De tuchtrechtelijke maatregelen zijn:
 - a. een berisping, welke bestaat uit een schriftelijk of mondeling vermaan tot de ondernemer, in verband met het begane feit;
 - b. een geldboete van ten hoogste € 4.500,-- , welke geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk kan worden opgelegd;
 - c. openbaarmaking van de tuchtbeschikking op kosten van de veroordeelde.

Gegevensverstrekking

Artikel 13

1. De door het productschap uit hoofde van deze verordening verkregen gegevens omtrent ondernemingen worden in handen gesteld van de voorzitter; zij worden, behoudens aan personeelsleden van het secretariaat van het productschap, alsmede ten behoeve van de handhaving van het bepaalde in deze verordening, niet verder bekendgemaakt.
2. De door de voorzitter aangewezen dienst of personen dien(t)(en), ter bescherming van de privacy van de ondernemer, vertrouwelijk en op verantwoorde wijze om te gaan met de uit hoofde van het toezicht verkregen gegevens.

Overgangsrecht

Artikel 14

1. In de periode vanaf de inwerkingtreding van deze verordening tot 1 januari 2009 zijn de artikelen 4 en 5 niet van toepassing voor pelsdieren die op een bedrijf worden gehouden mits:
 - a. tenminste 25% van de nertsen op dat bedrijf wel conform de in de artikelen 4 en 5 gestelde eisen worden gehouden en
 - b. de overige dieren op dat bedrijf vanaf 1 augustus van enig jaar tot 1 maart van het daaropvolgende jaar de beschikking hebben over een vloeroppervlakte van tenminste 600 cm² per dier.
2. In de periode van 1 januari 2009 tot 1 januari 2014 zijn de artikelen 4 en 5 niet van toepassing voor pelsdieren die op een bedrijf worden gehouden mits:
 - a. tenminste 50% van de nertsen op dat bedrijf wel conform de in de artikelen 4 en 5 gestelde eisen worden gehouden en
 - b. de overige dieren op dat bedrijf vanaf 1 augustus van enig jaar tot 1 maart van het daaropvolgende jaar de beschikking hebben over een vloeroppervlakte van tenminste 600 cm² per dier.

Slotbepaling

Artikel 15

1. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening welzijnsnormen nertsen (PPE) 2003.
2. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na de dagtekening van het Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie waarin zij wordt geplaatst.

Zoetermeer, 11 december 2003

drs. J.J. Ramekers,
voorzitter,

drs. S.B.M. Jongerius,
secretaris.

TOELICHTING BIJ DE VERORDENING WELZIJNSNORMEN NERTSEN (PPE) 2003

1. ALGEMEEN

Op pelsdierenhouderijen in Nederland worden vrijwel uitsluitend nertsen gehouden. Naast nertsenbedrijven zijn er ook nog enkele bedrijven waar vossen worden gehouden. Op basis van het Besluit aanwijzing voor productie te houden dieren mogen vossen worden gehouden tot 1 april 2008 mits kan worden aangetoond dat op die bedrijven ook reeds op 1 april 1998 vossen werden gehouden. Internationaal worden ook nog andere diersoorten gebruikt voor de productie van bont, maar in Nederland komt dat nauwelijks voor. Gezien het vorenstaande beperkt deze verordening zich uitsluitend tot de nertsenhouderij.

De nertsenhouderij kent een jaarcyclus. Nertsen krijgen één keer per jaar jongen. In maart begint de cyclus met de paartijd. Vanaf eind april en gedurende de maand mei worden de jongen (pups) geboren, gemiddeld vier tot zes per moeder. In juli worden de pups gespeend. In het najaar worden de fokdieren voor het volgende seizoen geselecteerd. Er wordt vooral gelet op gezondheid, welzijn, het aantal pups dat de moeder werpt (fokgemiddelde) en de kwaliteit van de pels. De overige dieren worden op het bedrijf gedood. Dit gebeurt op een snelle en pijnloze manier met behulp van zuivere koolmonoxide, een in samenwerking met de rijksoverheid ontwikkelde en voorgeschreven methode. De pelzen worden vervolgens schoongemaakt, opgespannen, gedroogd en daarna gereed gemaakt voor transport. Uiteindelijk worden de pelzen verkocht op internationale veilingen. Na deze periode wordt het bedrijf grondig schoongemaakt en gedesinfecteerd. In maart begint de cyclus opnieuw met de paartijd.

Omstreeks 1990 zijn bij de totstandkoming van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren in het parlement zorgen geuit over het welzijn van pelsdieren die worden gehouden voor de productie van bont. Dat heeft er toe geleid dat de overheid in mei 1993 aan de etholoog prof. dr. P.R. Wiepkema heeft gevraagd de welzijnsproblematiek van nertsen te onderzoeken. De heer Wiepkema heeft in mei 1994 over zijn onderzoek gerapporteerd. In zijn onderzoek heeft hij onderzocht of nertsen verschijnselen van chronische stress vertonen zoals gestoord gedrag, inwendige of uitwendige beschadigingen, moeilijke reproductie, verhoogde ziektegevoeligheid, angstig of depressief gedrag of verminderde vitaliteit. Hij concludeert dat alleen de waargenomen gestoorde gedragingen en uitwendige beschadigingen reden tot zorg geven maar dat de welzijnsproblemen bij nertsen geen ernstig en integraal karakter hebben. In zijn rapport doet hij voorts enkele aanbevelingen zoals het doorlopend beschikbaar stellen van een nestbox, het niet meer rantsoeneren van de dieren, het overgaan tot groepshuisvesting en het gebruiken van kooien met bepaalde minimum afmetingen. Ook het aanbrengen van verrijkingsoBJECTEN in de kooien, het zo laat mogelijk spenen van de pups en het voeren van een fokbeleid dat gericht is op het van verkrijgen een rustiger nerts worden aanbevolen.

De aanbevelingen van de heer Wiepkema zijn in 1995 door de Nederlandse Vereniging van Fokkers van Edelpelsdieren (NFE) verwerkt in een Plan van Aanpak Nertsenhouderij (PvA). Dat PvA is op 12 december 1995 besproken in de Vaste Commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Naar aanleiding van die vergadering heeft minister Van Aartsen van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan het Interfacultair Centrum Welzijn Dieren (I.C.W.D.) van de Rijksuniversiteit van Utrecht gevraagd om het PvA te toetsen. Dat heeft geleid tot een rapport van de heer prof. dr. B.M. Spruijt, dat in mei 1996 is aangeboden aan de minister. Op basis van dat advies heeft de minister gevraagd een aantal zaken in het PvA nader te concretiseren en vervolgens is het aangepaste PvA op 8 oktober 1996 opnieuw besproken in de Vaste Commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De Vaste Commissie heeft daarbij ingestemd met het aangepaste PvA.

In het aangepaste PvA stelt de NFE dat zij ervoor zal zorgen en zich ook verantwoordelijk

voelt dat medio 1998 elk nertsenbedrijf tenminste 25 % van de dieren conform het PvA gehuisvest zal hebben, dat medio 2000 op elk bedrijf tenminste 50% van de dieren conform het PvA zal zijn gehuisvest en dat uiterlijk 2006 alle dieren volgens de voorwaarden van het PvA zullen worden gehouden. In het PvA worden voorts afspraken over het voeren fokbeleid en het spenen van pups vastgelegd.

In 1998 heeft de NFE bij alle bedrijven geïnterviewd in hoeverre aan het PvA wordt voldaan terwijl de Algemene Inspectie Dienst ook bij vele bedrijven controles heeft uitgevoerd op het naleven van het PvA. Uit beide onderzoeken bleek dat vrijwel alle bedrijven voldeden aan de afspraken die in het PvA zijn vastgelegd.

Door de NFE is berekend dat in verband met de aanpassingen die nodig waren voor het PvA door de ± 180 Nederlandse pelsdierenbedrijven in 1996, 1997 en 1998 ruim € 25 miljoen is geïnvesteerd.

Op verzoek van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft het I.C.W.D. in 1998 onderzocht of met de uitvoering van het PvA het welzijn van de nertsen wordt verbeterd. Het I.C.W.D. constateert op basis van het uitgevoerde onderzoek dat er sterke aanwijzingen zijn dat het PvA als totaal pakket binnen enkele nertsgeneraties zal gaan werken. Ook wordt opgemerkt dat niet alle afwijkende gedrag volledig is uitgebannen en dat het vertonen van positief gedrag verder kan worden gestimuleerd.

In een brief van 3 februari 1999 informeerde minister Apotheker (LNV) de Vaste Commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over de implementatie van het PvA. Hij deelde mee dat het PvA een duidelijk positief effect heeft op het welzijn van de nertsen en dat de sector de eerste fase heeft uitgevoerd. In de brief nodigde de minister de pelsdierensector uit om samen met alle betrokkenen tot nadere maatregelen te komen ter verdere verbetering van het welzijn van nertsen.

De NFE heeft die uitnodiging geaccepteerd en op 21 mei 1999 aan de minister bericht dat onderzoek is gestart naar de mogelijkheden om ongewenst gedrag terug te dringen en om positief gedrag te stimuleren. Toegezegd wordt dat binnen twee tot drie jaren op basis van de onderzoeksresultaten de gewenste aanpassingen in de praktijk zullen worden ingevoerd. In genoemde brief deelde de NFE tevens mee dat plannen van de minister om de normen uit het PvA in een Algemene Maatregel van Bestuur vast te leggen, worden ondersteund.

Bij de evaluatie van het PvA in de Vaste Commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, welke is gehouden op 1 juli 1999 diende mevrouw Swildens-Rozendaal een motie in waarin de regering verzocht werd zo spoedig mogelijk een groeistop op het bedrijfsmatig houden van nertsen af te kondigen en voorts maatregelen te nemen om tot een verbod te komen op het bedrijfsmatig houden van nertsen.

Alvorens minister Brinkhorst (LNV) een besluit nam over de motie verzocht hij aan de heer J. van Noord om een onderzoek te doen naar de gevolgen indien de motie zou worden uitgevoerd.

Op 20 september 1999 rapporteerde de heer Van Noord over het door hem uitgevoerde onderzoek. De heer Van Noord gaf aan dat de welzijnsproblemen in de nertsenhouderij niet zodanig zijn dat zij een verbod op de nertsenhouderij rechtvaardigen. Hij adviseert om vanuit het perspectief van de maatschappelijke weerstand tegen de bontproductie invulling te geven aan de motie. Naar de mening van de heer Van Noord is daar een wijziging van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren voor nodig.

Op verzoek van minister Brinkhorst heeft ook het Rathenau-instituut zich beziggehouden met de vraag of een verbod van de nertsenhouderij op ethische gronden verantwoord is. Het Rathenau-instituut vindt dat het twijfelachtig is of de pelsdierenhouderij op ethische gronden kan worden verboden en stelt enkele fundamentele vragen. Gevraagd wordt hoe zwaar de Nederlandse maatschappelijke bezwaren tegen de bontproductie wegen, gelet op de voortschrijdende integratie van markt en cultuur binnen de Europese Unie.

Voorts wijst het instituut er op dat een afwegingskader voor de maatschappelijke aanvaardbaarheid van een productiedoel ontbreekt.

De door het Rathenau-instituut geuite twijfels over de haalbaarheid van een verbod op de pelsdierenhouderij op ethische gronden werden door een meerderheid van de Vaste Commissie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij echter niet gedeeld.

Op 14 april 2000 is in de Staatscourant meegedeeld dat in het geval van een toekomstig wettelijk verbod op de nertsenhoudery, alleen nertsenhouders, die op die datum nertsen houden of reeds investeringsverplichtingen zijn aangegaan en de benodigde vergunningen bezitten, voor een overgangsregeling in aanmerking zouden komen.

Op 18 oktober 2001 diende de regering vervolgens het wetsvoorstel Verbod op de pelsdierenhouderij in bij de Tweede Kamer. In het wetsvoorstel wordt het voor de bontproductie houden van nertsen verboden. Voor bedrijven die op 14 april 2000 reeds nertsen hielden of reeds investeringsverplichtingen waren aangegaan en ook de daarvoor benodigde vergunningen hadden, zal een overgangstermijn van 10 jaar van toepassing worden om het bedrijf af te bouwen.

Door de val van het kabinet Kok komt het niet meer tot stemming over het wetsvoorstel in de Tweede Kamer en het eerste kabinet Balkenende besluit vervolgens om het wetsvoorstel in te trekken.

Op 11 oktober 2002 verzoekt staatssecretaris Odink (LNV) aan het bestuur van het productschap pluimvee en eieren om de eerder overeengekomen afspraken tussen de Tweede Kamer en de NFE ter verbetering van het welzijn van de nerts in een verordening vast te leggen.

Deze verordening geeft daar invulling aan.

Het moge duidelijk zijn dat het aannemen van de motie Swildens-Rozendaal door de Tweede Kamer als direct gevolg had dat het uitvoeren van het PvA volledig kwam stil te liggen. Immers met de uitvoering van het PvA zijn grote investeringen op bedrijfsniveau gemoeid en van een ondernemer mag niet verwacht worden te investeren in een bedrijf als de overheid aanstalten maakt om de bedrijfsvoering te verbieden.

In dat kader wordt erop gewezen dat een verbod op de nertsenhoudery niet alleen voor 180 gezonde gezinsbedrijven maar ook voor de toeleverende en afnemende industrie verstrekende gevolgen zal hebben. Temeer geldt dat omdat de sector zeer specifiek is en de toeleverende en afnemende industrie geen alternatieven hebben in andere sectoren. Met een sector die krimpt vanwege een over enkele jaren ingaand verbod op de pelsdierenhouderij zullen veel van deze toeleverende- en afnemende bedrijven hun activiteiten in Nederland in een versneld tempo afbouwen.

De in het wetsvoorstel genoemde overgangstermijn van 10 jaren is dan ook volstrekt onvoldoende om de bedrijven die vrijwillig of door financiële verplichtingen gedwongen van de gehele overgangstermijn gebruik zouden willen c.q. moeten maken. Al lang voor het verstrijken van de overgangstermijn zou de infrastructuur van de pelsdierenhouderij immers zijn verdwenen waardoor het voor de bedrijven die tot het einde van de overgangstermijn zouden willen doorproduceren, onmogelijk zou worden de bedrijfsvoering nog een aantal jaren voort te zetten.

Met het verzoek van staatssecretaris Odink om welzijnsnormen vast te leggen in een verordening wordt de pelsdierenhouderij voor een dilemma geplaatst. Enerzijds wil de sector verder investeren in dierenwelzijn en anderzijds blijft er de dreiging dat een volgend kabinet weer plannen zal ontwikkelen om de pelsdierenhouderij te verbieden.

Deze verordening is in goed overleg met de sector tot stand gekomen waarbij de sector rekent op een betrouwbare overheid die niet om de paar jaar van gedachten wisselt over het al dan niet toestaan van de pelsdierenhouderij. Een houderij die vrijwel overal in Europa is toegestaan en met name in Scandinavische landen, waar dierenwelzijn hoog in het vaandel staat, op brede schaal wordt uitgeoefend. De sector is dan ook van mening dat zij recht heeft op duidelijkheid. Zelf wil zij het goede voorbeeld geven door het welzijn van nertsen, dat overigens niet ernstig is aangetast, verder te verbeteren. Van de overheid mag in dat kader verwacht worden dat het de sector daarbij steunt en dat bij een eventueel

beleid om toch de pelsdierenhouderij te verbieden ruimhartige financiële schadeloosstellingen worden gegeven dan wel dat een voldoende lange overgangstermijn, die aanzienlijk langer is dan 10 jaren, wordt ingebouwd.

Alvorens de verordening in ontwerp vast te stellen is de Dierenbescherming uitgenodigd voor een gesprek over de inhoud van de verordening. De Dierenbescherming heeft daarop laten weten tegen het houden van pelsdieren te zijn en geen behoefte te hebben aan een gesprek over de verordening.

Na publicatie van de ontwerp-verordening is een reactie ontvangen van Bont voor Dieren. In die reactie zegt Bont voor Dieren het houden van nertsen om redenen van ethiek en dierenwelzijn pertinent af te wijzen en op het standpunt te staan dat de nertsenfokkerij zo spoedig mogelijk moet worden verboden met inachtneming van een goede afbouwregeling dan wel een geldelijke compensatie voor de nertsenhouders. Bovendien wijst Bont voor Dieren welzijnsregelgeving via een verordening van een productschap af omdat die regelgeving daarmee aan de parlementaire controle zou worden onttrokken. Van een uitnodiging om de naar voren gebrachte bezwaren mondeling toe te lichten heeft Bont voor Dieren geen gebruik willen maken.

Zoals hiervoor al is aangegeven heeft het Rathenau-instituut zich recent bezig gehouden met de vraag of een verbod op het houden van pelsdieren op ethische gronden verantwoord is. Het instituut heeft grote twijfels of die vraag bevestigend kan worden beantwoord.

Daarnaast heeft het eerste kabinet Balkenende besloten het wetsvoorstel voor een verbod op de pelsdierenhouderij in te trekken en heeft dat kabinet aan het Productschap Pluimvee en Eieren gevraagd welzijnsregelgeving op te stellen. Bovendien heeft in oktober 2003 de Raad voor Dierenaangelegenheden, waar diverse maatschappelijke organisaties in zijn vertegenwoordigd, lijsten gepubliceerd van diersoorten die wel of niet mogen worden gehouden. Volgens die lijst mogen nertsen wel worden gehouden.

Uit één en ander concludeert het Productschap Pluimvee en Eieren dat er geen zwaarwegende ethische gronden zijn op grond waarvan het houden van pelsdieren verboden zou moeten worden.

Ten aanzien van een verbod op grond van dierenwelzijn is in het verleden ook door verschillende deskundigen aangegeven dat de welzijnsproblemen in de nertsenhouderij niet zodanig groot zijn dat een verbod op het houden van nertsen gerechtvaardigd is.

Ten aanzien van het onttrekken van regelgeving aan de parlementaire controle kan opgemerkt worden dat een verordening van een productschap in de ontwerpfase gepubliceerd wordt in het Mededelingenblad Bedrijfsorganisatie en dat iedereen daarop kan reageren. Diverse betrokken maatschappelijke groeperingen is gevraagd om commentaar. Daarnaast is de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit na vaststelling en goedkeuring van de onderhavige verordening voor het parlement aanspreekbaar op de inhoud van de regelgeving. Bij de behandeling van de begroting 2004 van het ministerie van LNV in de Tweede Kamer is dat nog weer bevestigd. Gemeend wordt dat hiermee de bezwaren van Bont voor Dieren in voldoende mate zijn weerlegd.

Naast de reactie van Bont voor Dieren zijn geen andere reacties op de ontwerp-verordening ontvangen.

De doelstellingen die worden nagestreefd en de te verwachten (neven)effecten van de verordening

Met de verordening worden criteria gesteld waaraan door pelsdierenhouders moet worden voldaan en die ertoe leiden dat nertsen in Nederland zodanig worden gehuisvest en verzorgd dat het welzijn van de dieren is gewaarborgd.

Verwacht wordt dat de verordening het algemene welzijnsniveau waarop nertsen in Nederland worden gehouden, zal verhogen. Bovendien wordt met de verordening aangegeven dat de sector verantwoording neemt voor het op een welzijnsvriendelijke wijze

houden van pelsdieren. Met de verordening kunnen via het tuchtrecht eventuele excessen op welzijnsgebied worden bestreden en aan de kaak worden gesteld.

De nadere motivering van de noodzaak van publieke regelgeving i.c. de verordening

Met name vanuit de maatschappelijke groeperingen is reeds een aantal jaren kritiek geuit op de wijze waarop pelsdieren worden gehouden. Die kritiek werd ook geuit door verschillende politieke partijen en is voor het kabinet Kok II aanleiding geweest om de pelsdierenhouderij op termijn in Nederland geheel te verbieden. Door weerstand van de Tweede Kamer en de val van het tweede kabinet Kok is de voorgestelde regelgeving niet van kracht geworden, waarna het opvolgende kabinet Balkenende heeft besloten het ingediende wetsvoorstel in te trekken en aan het PPE te vragen de welzijnsregelgeving in een verordening vast te leggen. Om er zeker van te zijn dat de in het streefbeeld genoemde welzijnsaspecten door alle, ongeveer 180 bedrijven met pelsdieren in Nederland ter harte zullen worden genomen is publieke regelgeving noodzakelijk.

De afweging ten opzichte van private alternatieven

Het eerste PvA is opgesteld door de NFE en de NFE heeft zich toen ook sterk gemaakt om er voor te zorgen dat alle pelsdierenbedrijven de eerste fase van het PvA hebben uitgevoerd. Wegens de grote investeringen die met een volledige uitvoering van het PvA gemoeid zijn en de geringe mogelijkheden van de NFE om ervoor te zorgen dat alle voor de bontproductie gehouden nertsen in Nederland volgens het inmiddels aangepaste PvA geeft de NFE de voorkeur aan een publieke regeling.

De uitvoerings- en handhavingsaspecten van de verordening

Bij besluit zullen één of meerdere controle instanties worden aangewezen om de naleving van de bij de verordening gestelde regels te controleren. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan erkende controle instanties die ook voor de controle van andere publieke of private regelingen reeds op de nertsbedrijven komen. Daarmee wordt het aantal controleurs dat op de bedrijven komt klein gehouden en dat is met het oog op het overbrengen van ziekteverwekkers c.q. zoönosen van groot belang. Bovendien is een combinatie met controles die in het kader van andere regelingen moeten worden uitgevoerd efficiënter en goedkoper.

Pelsdierenhouders die de handelen in strijd met de bepalingen in de verordening kunnen via tuchtrecht bestraft worden.

De financiële gevolgen van de verordening

Zoals al eerder aangegeven vergt de uitvoering van de verordening per bedrijf aanzienlijke investeringen. De sector is bereid die investeringen te doen op voorwaarde dat er zekere garanties worden gegeven dat de pelsdierenhouderij in Nederland gedurende een lange periode mogelijk blijft. Er wordt vanuit gegaan dat met de goedkeuring van deze verordening een dergelijke garantie wordt gegeven.

De verhouding tot andere wetgeving en tot bestaande en komende internationale en communautaire regelingen

In de verordening worden regels gesteld met betrekking tot het welzijn van nertsen die gehouden worden voor de bontproductie. In dat kader is de verordening een nadere invulling van algemene welzijnsregelgeving die in de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren is vastgelegd.

Internationaal wordt in de Raad van Europa al jaren overleg gevoerd ter voorbereiding op een advies over de huisvesting en verzorging van pelsdieren. In 1999 heeft de Raad van Europa de aanbevelingen voor het houden van pelsdieren goedgekeurd. Deze verordening geeft hier verdere uitvoering aan.

Notificatie van technische voorschriften

Deze Verordening is niet genotificeerd.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 2

Op grond van dit artikel is de pelsdierenhouder verplicht een aantal zaken die betrekking hebben op de gezondheid van de op zijn bedrijf aanwezige nertsen, in zijn administratie vast te leggen. De gevraagde gegevens zijn nodig voor het goed kunnen uitvoeren van controle van deze verordening.

Nertsen moeten een normaal speelgedrag kunnen vertonen. In de winterperiode is er een verhoogde kans op het vertonen van stereotiep gedrag en kunnen kale staartpunten opgemerkt worden. Dit wordt beïnvloed door erfelijke factoren, speenleeftijd en voerregiem. Bij het selectiebeleid zal rekening moeten worden gehouden met het voorkomen van ongewenst gedrag. In de winterperiode zal energiearm voer verstrekt worden en moeten de dieren zo weinig mogelijk worden afgeslankt.

Er dient naar gestreefd te worden om het aantal nertsen met stereotiep gedrag of met kale staartpunten tot een minimum te beperken.

Artikel 3

Uitgangspunt is dat nertsen voortdurend de beschikking hebben over drinkwater. Bij huisvesting in sheds in de open lucht en soms ook bij huisvesting in een stal kunnen bij vorst de waterleidingen bevroren. In die gevallen moet de dieren dagelijks drinkwater worden aangeboden. Het toedienen van hormonen als compensatie voor onvolkomenheden in de bedrijfsvoering of als compensatie voor slechte hygiënische omstandigheden, of als groeibevorderaar of als middel om de pelsrijping te stimuleren is verboden.

Artikel 4

In dit artikel worden de minimumeisen vastgesteld waaraan de leefruimte en de nestbox van pelsdieren dient te voldoen

Artikel 5

In dit artikel wordt aangegeven over welke ruimte een pelsdieren ten minste moet kunnen beschikken.

Indien een leefruimte bestaat uit twee verticaal geschakelde compartimenten die met elkaar verbonden zijn via een kleine doorgang mag de oppervlakte van die doorgang worden meegenomen bij de berekening van het vloeroppervlak van het bovenste compartiment.

Artikel 6

Naast het genoemde plateau en cilinder zijn andere verrijgingsobjecten toegestaan.

Artikel 7

Nertsen kunnen zonder problemen in de buitenlucht worden gehouden. Het is evenwel ook mogelijk dat nertsen binnen worden gehouden.

Zeer hoge temperaturen gecombineerd met een tekort aan frisse lucht of gecombineerd met een hoge vochtigheidsgraad kunnen een voor nertsen ondraaglijke situatie veroorzaken. De in het tweede lid opgenomen verplichting duidt daarom op de verantwoordelijkheid van de houder voor het leefklimaat van de onder diens hoede gehouden nertsen.

Artikel 8

Uit onderzoek is gebleken dat het laat spenen van pups bevorderlijk is voor het welzijn.

Artikel 9

De verordening strekt tot het verbeteren van het welzijn van nertsen. Uitingen van stereotiep gedrag en van staartbijten wijzen op stress. Deze uitingen zijn met managementmaatregelen terug te dringen. De pelsdierenhouder is verplicht bij het waarnemen van genoemde uitingen van stress passende maatregelen te nemen. Die te nemen acties moeten zijn vastgelegd in een actieplan. Uitgevoerde acties moeten eveneens schriftelijk worden vastgelegd.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 11

Het bestuur is bevoegd personen aan te wijzen die belast zijn met het toezicht op de naleving van onderhavige verordening. Pelsdierenhouders dienen medewerking te verlenen aan de toezichthouders bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Bij constatering van overtredingen van het bepaalde bij of krachtens deze verordening is de toezichthouder onder meer bevoegd een berechtingsrapport op te stellen ten behoeve van tuchtrechtelijke vervolging.

Artikel 12

De naleving van onderhavige verordening zal worden verzekerd door middel van tuchtrecht. Het productschap maakt middels de wet tuchtrechtspraak bedrijfsorganisatie en de Verordening tuchtrechtspraak productschap al meerdere jaren gebruik van dit instrument bij de handhaving van productschapregelgeving.

Artikel 13

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 14

Om de pelsdierenhouders voldoende tijd te geven de nodige voorzieningen te treffen en om voor de thans aanwezige stalinrichting normale afschrijvingstermijnen aan te houden, zijn in de verordening overgangstermijnen opgenomen. Uiterlijk op 1 januari 2014 dienen alle pelsdieren in Nederland conform het bepaalde in de verordening te worden gehuisvest.

Artikel 15

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Zoetermeer, 11 december 2003

drs. J.J. Ramekers,
voorzitter,

drs. S.B.M. Jongerius,
secretaris.